

Australijoje gimusi lietuvė Lana kovoja už Ukrainą: „Nervina, kai australai klausia „ar tas karas vis dar tebevyksta?“

Sidnėjuje gimusi ir užaugusi aktorė, verslininkė Lana Venckus puikiai kalba lietuviškai ir savo užimtoje darbotvarkėje nuolat randa laiko ne tik lietuvybei, bet ir pastaruosius trejus metus už laisvę kovojančiai Ukrainai. Lietuvės tėvai, į Australiją pokariu atvykę dar labai jauni, dalyvaudavo protestuose prieš Lietuvos okupaciją. Kas galėjo pagalvoti, kad po dešimtmečių šią nelinksmą estafetę perims Lana ir jos dukra Ūla: „Tai darome dėl Ukrainos ir drauge dėl Lietuvos“, - sako Australijos lietuvė.

Ana Vengrovskaja
Pasauliolietuvis.lt

Lietuviška vaikystė Australijoje

Lana vaikystėje su tautiniais drabužiais | Asmeninio archyvo nuotr.

Lanos tėvai – abu lietuviai susipažino jau Australijoje. Mama Aldona į tolimą šalį per Vokietiją atvyko su tėvais ir sese būdama vos aštuonerių. Tėtis Juozas, tada aštuoniolikmetis, taip pat atplaukė su tėvais, dviem broliais ir seserimi, bet per Daniją. Visi jie, tik atvykę į Australiją, gyveno migrantų stovyklose. Lanos tėvai dalyvavo lietuviškoje veikloje, dainavo chore, mama buvo lituanistinės mokyklos mokytoja.

Tarp gimtąja kalba kalbančių tėvų, tetų, dėdžių, pusbrolių ir pusseserių Lana gyveno savotiškame lietuviškame burbule. Tai jai padėjo išsaugoti sklandžią lietuvių kalbą ir puoselėti šalies kultūrą. „Tėvai išauklėjo kaip ir visus mano kartos tautiečius – lietuvių kalba visuomet buvo pirma ir pagrindinė kalba“, – prisimena pašnekovė.

Jaunosios Sidnėjaus lietuvaitės (Lana antra iš kairės) šoka kepurinę | Asmeninio archyvo nuotr.

„Mano, pusseserių, pusbrolių, draugų gyvenimas buvo toks, kad vaikystėje nedaug bendravome su australais, nes visuomet reikėjo tai eiti į demonstracijas, tai šokti liaudies šokius, tai parlamentarams apie Lietuvą pasakoti. Būdami vaikai kartais norėjome būti australais, nes mūsų draugai mūsų nesuprato – ir dabar labai daug žmonių nieko nesuvokia apie Lietuvą. Tada mes buvome kaip ateiviai. Visgi tai buvo labai artima bendruomenė, viena didelė šeima, buvo nuostabi vaikystė – daug pusbrolių, pusseserių, draugų, nereikėjo niekam aiškintis – visi suprato vienas kitą. Dėkoju tėvams, kad mane įkvėpė puoselėti lietuviybę, tiesiog neįsivaizduoju, kad gali būti kitaip“, – džiaugiasi Australijos lietuvė.

Lana buvo Australijos Ateitininkų pirmininke (nuotraukoje iš kairės nuo Kunigo, dar kairiau – mama Aldona) | Asmeninio archyvo nuotr.

Ilgai laukta kelionė į Lietuvą

Užaugusi Lana keletą metų gyveno Londone, kur buvo aktyvi lietuvių bendruomenės narė ir svajojo aplankyti dar niekada nesutiktus gimines Lietuvoje. Jau nuo 1988-ųjų lietuvė bandė gauti vizą į Lietuvą, tačiau tai pasisekė tik po dvejų metų, šaliai jau atgavus nepriklausomybę.

„Galų gale gavau vizą, mečiau visus darbus, įlipau į traukinį. Man pripasakojo apie blokadą (sovietų Lietuvai taikyta ekonominė blokada 1990 m. balandžio-birželio mėnesiais – aut. pastaba), todėl nusipirkau didžiulius maišus cukraus, miltų ir cigarečių giminėms. O kai atvažiavau, supratau, kad daug giminių dirba malūne ir niekam nereikia tų miltų“, – juokiasi lietuvė.

Traukinyje Lana susipažino su lietuviu konduktoriumi, kuris padėjo išpildyti seną jos svajonę.

„Jis sustabdė traukinį, kai tik pravažiavome per Baltarusijos ir Lietuvos sieną, kad galėčiau iš jo iššokti ir pabučiuoti žemę. Tai visada bus viena ypatingiausių akimirkų mano gyvenime“, – jautriu prisiminimu dalijasi pašnekovė.

Pas močiutę sesę Onutę Molėtuose 1990 m. | Asmeninio archyvo nuotr.

Lana su meile prisimena pirmus susitikimus su giminėmis.

„Tie išpūdžiai buvo nuostabūs. Užėiti į namą Molėtuose, kur gimė mano močiutė, man buvo fantastiškas jausmas. Eiti tėvų keliais buvo nuostabu. Ryšys su giminėmis buvo natūralus ir nepaaiškinamas“, – sako Lana.

Lietuvoje ji planavo pasilikti tris mėnesius, tačiau užtruko beveik pusantrų metų – čia ne tik susipažino su giminaičiais, bet ir tiesiogiai dalyvavo Lietuvai svarbiuose įvykiuose – Europos kelyje 1990 m. rugpjūtį (eiseną nuo Lazdijų sienos perėjimo punkto iki Punsko Lenkijoje), o Sausio 13-osios naktį budėjo prie Seimo. Vėliau savanoriavo parlamento informaciniame biure, *Caritas* ir kitose ne pelno organizacijose. Trečią dieną Lietuvoje Lana sutiko savo būsimą vyrą Algį, su kuriuo kartu yra jau 32 metus.

Lanos po Sausio 13-osios įvykių daryta nuotrauka

Paklausta, kodėl jai, gimusiai toli nuo karų esančioje Australijoje, rūpėjo atvažiuoti į Lietuvą ir prisidėti prie kovos už nepriklausomybę rizikuojant gyvybe, tautietė atsako nedvejodama: „Nes aš esu lietuvė. Tokia buvau užauginta, ir savo dukrą taip auginau. Tai kraujo ryšys – mano tėvynė yra Lietuva, ne Australija. Australijoje gimiau, gyvenu ir ją myliu, bet aš esu lietuvė. Su tėvais nuo pat mažens dalyvavau demonstracijose už Lietuvos laisvę. Mano dukra Ūla taip pat yra aktyvistė, palaikanti Lietuvą ir Ukrainą.“

Su būsimo vyru Algiu 1991 m. Vasario 16-ąją | Asmeninio archyvo nuotr.

Lana džiaugiasi, kad dukra vaikystėje dažnai svečiuodavosi Lietuvoje ir pažino senelius, šalį ir gamtą.

„Ūla buvo labai laiminga, kad Lietuvoje dar turėjo močiutę ir dieduką. Močiutė ją išmokė visko apie gamtą, grybus, uogas, ypatingą lietuvišką gyvenimą. Ačiū Dievui, kad ji turėjo tą progą pabūti su močiute ir seneliu“, – džiaugiasi Sidnėjaus lietuvė.

Netikėjo, kad prasidėjo karas

Prieš trejus metus rusijai pradėjus plataus masto karinę invaziją į Ukrainą, Lanos gyvenimas pasikeitė. Ji prisimena juoda diena tapusią vasario 24-ąją.

„Atsimenu, niekas negalėjo patikėti, kad prasidėjo karas, visi žiūrėjome žinias netikėdami. Susisiekėme su ukrainiečiais ir sužinojome, kad kitą dieną bus ralis Sidnėjaus centre. Net nebuvo klausimo, ar dalyvauti, nes jeigu rusai gali užpulti Ukrainą, tai kas čia Lietuvą užpulti. Visi tais laikais taip ir galvojome, kad viskas baigta. Prieš trejus metus kasdienybė tapo susirinkti kiekvieną dieną, tai būdavo

kaip jų Maidanas.

Protestuose dalyvauja ir Lanos dukra Ūla (dešinėje) | Asmeninio archyvo nuotr.

Jau pirmoje demonstracijoje stovėjau su Lietuvos vėliava. Neatstovavau jokiai lietuviškai organizacijai, atstovavau Lietuvos vėliavai. Man visada labiausiai rūpėjo, kad šalia Ukrainos vėliavos per kiekvieną ralių ar susitikimą, kur dalyvavo žiniasklaida, būtų bent viena Trispalvė“, – pabrėžia pašnekovė.

Proteksto akcijose už Ukrainą Lana aktyviai dalyvauja visus trejus karo metus.

„Sustabdyti rusiją yra mano atsakomybė, ne mano dukros. Man tas yra labai paprasta. Aš savo gyvenimą nugyvenau, bet jeigu šitas blogis, vėžys nebus sustabdytas, tai mano dukra turės jį stabdyti. Mūsų vaikai turės sustabdyti.

Kam mūsų seneliai, proseneliai vargo? Esu savo akimis mačiusi, ką rusai daro, esu mačiusi jų baisumą, negali palyginti, aišku, su tuo, kas darosi Ukrainoje. Bet tiems, kurie nematė, kurie nedalyvavo, yra labai lengva nosisukti ir tęsti savo gyvenimą. Aš to negaliu padaryti ir to nedarysiu.

Be abejo, man nusibosta dalyvauti demonstracijose, aš nenoriu keltis kiekvieną

savaitgalio rytą, atsisakyti darbo įsipareigojimų, ne visada noriu stovėti ir rėkauti, bet kokia alternatyva? Sustoti, sakyti „man nusibodo“ aš neturiu teisės. Ukrainiečiai kovoja už mane, mano dukrą ir jos ateitį, jei turėsiu, už mano anūkų ateitį. Todėl negaliu jokiais būdais atsukti nugaros. Esi susitikusi su daug nukentėjusiųjų, fronte kariavusių kareivių – kai paspaudžiu jiems ranką, kai juos apkabinu, mūsų širdys plaka kartu ir suprantu, kad neturiu teisės užuotėjusi į demonstraciją norėti pasėdėti kur nors kavinėje ar bare. Nervina, kai australai praeidami klausia: „Is that war still going, is the war still on?“ (liet. ar tas karas dar tebevyksta?). Ir per televiziją nematyti apie Ukrainą žinių, kaip rodydavo anksčiau“, – apgailestauja tautietė.

Asmeninio archyvo nuotr.

Lana protestuoja su ukrainiečių organizacijomis Australijoje – daugiausia su Sidnėjaus ukrainiečiais (*Ukrainians in Sydney*). Protestuoti jie renkasi miesto centre, prie įvairių šalių ambasadų ir įmonių.

„Mes renkamės ten, kur reikia, kad skambėtų mūsų balsai. Mūsų šūkis yra „aukok, parašyk parlamentarui, parodyk savo paramą“. Prašome, kad australai nusiųstų laišką parlamento nariui ragindami nepalaikyti rusijos karo. *Parodyti paramą* reiškia ateiti, atsistoti su mumis, dalintis nuotraukomis socialiniuose tinkluose“, – paaiškina pašnekovė.

Dukra dainuodama surinko lėšų dronui

Protestuose aktyvistai taip pat ragina Australijos valdžią perduoti Ukrainai neeksploatuojamą karinę įrangą. Pašnekovė nuogąstauja, kad daugelis australų karui Ukrainoje neteikia daug reikšmės.

„Kadangi mes esame taip toli nuo kitų šalių – kuo toliau, tuo mažiau rūpi tai, kas vyksta. 13 tūkst. km atstumas yra problema. Mes vartojame tokius žodžius, kaip *propaganda* ar *fašizmas*, bet australų kasdieniame žodyne jų nėra. Net kai MH17 buvo nušautas (separatistų Rytų Ukrainoje 2014 m. nušautas „Malaysian Airlines“ lėktuvas – aut. pastaba) ir žuvo 38 australai, gyventojai per daug dėmesio neatkreipė. Bandome pasiekti, kad australams rūpėtų bent tas, bet nė velnio“, – apgailestauja pašnekovė.

Kaip ir kitose šalyse, didelį nerimą kelia ir Australijoje skleidžiama prorusiška propaganda.

„Propaganda mus labai baugina. Australijoje gyvena rusai, kurie bando sugluminti eilinių australų protus. Propagandistai veikia mažiau pasiturinčius žmones, antivakserius, *flat earthers* (paveiktus vadinamojo „plokščios žemės“ sindromo – aut. pastaba), jie yra *antivyriausybė*, *antiviskas* – jie nežino, kas yra Ukraina ar rusija, tiesiog yra nusiteikę prieš viską, ir tuo yra naudojamosi“, – apgailestauja tautietė.

Kovoje už Ukrainos laisvę Lanai talkina ir dukra Ūla – profesionali dainininkė dainuodama gatvėje surinko pinigų įsigyti į Ukrainą išsiųsti skirtam dronui.

Dainuodama Sidnėjaus gatvėse Ūla surinko lėšų dronui. Kairėje – Ūlos atvaizdas ant drono | Asmeninio archyvo nuotr.

„Dainuodama gatvėje Ūla surinko 3000 dolerių nupirkti dronui Ukrainos kariams. Jį norėjome įteikti fronte esančiam muzikantui, tokį rado Zaporyžėje ir vėliau gavome *ačiū* iš šio žmogaus. Turime tokią iniciatyvą *adopt a drone* – gali įvaikinti droną, menininkė ant jo nupieš, ką norėsi, tada jis siunčiamas į Ukrainą. Tai buvo nuostabus momentas“, – prisimena pašnekovė.

Pašaukimas - aktorystė ir beglobiai gyvūnai

Pagrindinė Lanos profesija – aktorystė | Asmeninio archyvo nuotr.

Aktyvų Ukrainos palaikymą Lana įterpia į užimtą savo darbotvarkę – šiuo metu lietuvė yra dviejų verslų savininkė.

Pagal profesiją lietuvė yra aktorė, dirbo teatre, o prieš keletą dešimtmečių kartu su vyru įkūrė renginių verslą, specializuojasi Helovyno ir *Murder Mystery* (liet. nužudymo paslaptis) temose.

„Teikiu pramogų paslaugas ir rengiu interaktyvius gyvus pasirodymus įmonių renginiuose, vakarėliuose, bendruomenės renginiuose. Taip pat pagal užsakymą kuriu renginius, jų scenarijų, dekorą. Mano specialybė yra Helovinas – esu žinoma kaip *Spooky Specialist* (liet. kraupumo specialistė). Aš myliu Heloviną labiau nei Kalėdas!

Helovinas nėra Australijos tradicija, tad kai prieš maždaug 25 metus pirmą kartą pradėjau rengti teminius renginius, buvau beveik vienintelė Sidnėjuje“, – prisimena Australijos lietuvė.

Kitas lietuvės pašaukimas – savanoriavimas šunų prieglaudose ir stambių veislių šunų dresūra.

„Jau 10 metų savanoriauju Sidnėjuje esančioje šunų prieglaudoje. Padedu gelbėti, reabilituoti šunis ir rasti namus tiems, kurie, jei nesuras šeimininkų, bus užmigdyti. Mokau juos vaikščioti su pavadėliu ir sprendžiu kitas elgesio problemas. Dirbu su stambiais bulių veislės šunimis, kurie yra išgyvenę baisiausius dalykus. Tai nedėkingas darbas, bet šuns tau rodoma meilė yra viskas“, – pasakoja pašnekovė.

Su augintiniais | Asmeninio archyvo nuotr.

Covid-19 pandemijos laikotarpiu savanorystė padėjo susikurti naują darbą – renginių verslas buvo sustojęs, tad Lana pradėjo teikti dresavimo paslaugas į ją besikreipiantiems šunų savininkams (tokios paslaugos Australijoje buvo laikomos būtinomis) ir taip įkūrė antrąjį savo verslą.

Projektas „Pasaulio Lietuva.“

Jei norėtumėte publikuoti straipsnį prašome nekeisti straipsnio pavadinimo, nurodyti informacijos šaltinį, autorių ir projekto pavadinimą.

MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

2025 M. SUTEIKĖ 4 TŪKST.
EURŲ PARAMĄ PLB PROJEKTUI
„PASAULIO LIETUVA“